

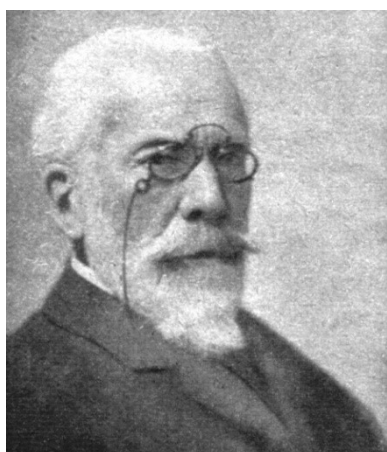
I.

WINDHAGER ÁKOS¹

UTÓD, DE AKI ŐS IS - MIHALOVICH ÖDÖN PÁLYAKÉPE

A szerzővel Kiss Eszter Veronika beszélget a könyvről:

<https://www.youtube.com/watch?v=QVpMJcPStHI>

Mihalovich Odön

és Windhager Ákos

¹ **Windhager Károly Ákos PhD** (1975) összehasonlító irodalomtörténész, kultúrakutató, PR-szakértő, újságíró. Kutatási területei: mitológiatörténet; a szépirodalom, a komolyzene és a tömegkultúra kölcsönhatásai; valamint a művészet közéleti olvasatai. 2006 óta az Art's Harmony Összművészeti Társaság művészeti vezetője. Habilitációs tervezett témája Szokolay Sándor operáihoz kötődik. Az MMA MMKI Művészeti Osztály tudományos munkatársa.

Windhager Ákos művelődéstörténész nagyívű kutatása zárult le a most megjelent *Utód, de aki ő is – Mihalovich Ödön pályaképe* című kötetével, amely a Fundamenta Profunda sorozat részeként került kiadásra.

Mihalovich Ödön (1842–1929), a nagy magyar romantikus zeneszerző életműve méltatlanul tűnt el a hangversenyekről. Tragikus zenekari balladáái (*A sellő*), szenvedélyes szimfóniái (*III. Patetikus*) és nagy ívű zenedrámái (*Toldi szerelme*) egykor jelentős közönséget vonzottak, dalait pedig neves énekesnők tartották műsoron.

Példaképe Wagner volt, akivel – utólag belátta –, hiába szállt versenyre. Mestereitől, Mosonyitól és Lisztől nemcsak a zeneszerzés titkait sajátította el, hanem a tanítványok iránti törődést és a szervezést is. Mindkét cél egyesült maradandó munkájában, a Zeneakadémia kiépítésében. Béldi Izor ezért mondhatta róla: „*Utód, de aki ő is*”. Windhager Ákos doktori értekezését 2010-ben zárta le, de az MMA MMKI lehetővé tette, hogy az egykori anyagot nagymonográfiává fejlessze. A kötet a részletes életrajzon túl az egyes zeneművek elemző leírását és azok fogadtatását is tartalmazza. Külön fejezet foglalkozik a főhős és ismerősei kapcsolatával, a kritikákkal és a Kodálllyal folytatott vitájával. A könyvtári és levéltári kutatások során láthatóvá vált az egyes zenedarabok utóélete is, amely révén kiderül, hogy azok eddig harmadfél-száz koncerten csendültek fel. Felfedezése tehát időszerű.

A kötet megvásárolható az Írók Boltjában.

II.

Mihalovich Ödön

(bmc.hu és lfze.hu)

WINDHAGER JÁNOS*²
MAGYARORSZÁGNAK IS VAN EGY SZIMFONIKUSA
1874: A Sellő

Részlet a szerző BMC-nél megjelent kismonográfiájából:

[Mihalovich \(pdf\)](#)

*Mihalovich Ödön életútját Windhager Ákos két évtizednyi kutatást követően előbb kismonográfiában foglalta össze (*Mihalovich Ödön*, szerk. Berlász Melinda, BMC Kiadó, Bp., 2019), majd nagymonográfiában adta közre (*"Utód, de aki ő is" - Mihalovich Ödön pályaképe*; szerk. Balogh Csaba, MMA MMKI, Bp., 2020). A szerző ezúton is köszöni Berlász Melinda szakmai együttműködését, ösztönzését.

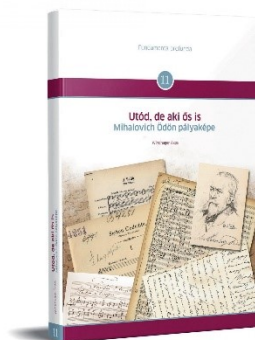
III.

GOMBOS LÁSZLÓ ÉS FITTLER KATALIN RECENZIÓI:

[Recenzió \(pdf\)](#)

² Mihalovich Ödön életútját Windhager Ákos két évtizednyi kutatást követően előbb kismonográfiában foglalta össze (*Mihalovich Ödön*, szerk. Berlász Melinda, BMC Kiadó, Bp., 2019), majd nagymonográfiában adta közre (*"Utód, de aki ő is" - Mihalovich Ödön pályaképe*; szerk. Balogh Csaba, MMA MMKI, Bp., 2020). A szerző ezúton is köszöni Berlász Melinda szakmai együttműködését, ösztönzését.

Különösen értékes munka, megannyi tanulsággal. Címe-tematikája alapján elsődlegesen a „zenei könyvek” közé sorolandónak tűnik, ám a téma feldolgozásának perspektívája kultúrtörténeti. A Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóközpontjának Fundamenta profunda sorozatában a 11. kötetként jelent meg.

Windhager Ákos az ELTE Bölcsész Karán összehasonlító irodalomtudományi és történelem szakon szerzett diplomát, irodalomtudományi doktori értekezésének témájául Mihalovich Ödön (1842-1929) zeneszerző életművét választotta (2011). Témavezetője Szegedy-Maszák Mihály, két opponense Eisemann György és Tallián Tibor volt. Az Előszóban a szerző köszönetet mond munkahelyének, a szöveg átdolgozásának és kibővítésének támogatásáért. Az így módon nagymonográfiává lett írásmű 396 oldal terjedelmű.

Valljuk meg: nem könnyű olvasmány - de ez aligha tűnhet meglepőnek. Ugyanakkor mégis olvasmányos (ez viszont korántsem minden tudományos munkáról mondható el!), aminek köszönhetően töretlen marad az olvasó érdeklődése. Sőt, többsávossá alakul, mert tárgyán kívül a feldolgozásmód is rendre leköti, mondhatni, folyamatosan módszertani tanulságokat kínál.

Impónálóan arányos a fejezetek terjedelme; „A fiatal előretörő” (mely többgenerációsan ismerteti a családi viszonyokat, majd Mihalovich zenei tanulmányainak kezdeteit), a „Magyarországnak is van egy szimfonikusa” 1870-től 1888-ig követi az életmű alakulását. Az egyaránt kerekén 80 oldal terjedelmű két fejezet Mihalovichnak az első ill. második önéletrajzával zárul. 40 oldalas epizódként tér ki a Toldi szerelme című operára, majd ismét 80 oldal terjedelmet kap „A magyar zenészvilág vezére”, míg az utolsó évtizedet („A magyar zenekultúra nesztora”) újfent 40 oldalon tárgyalja.

Csaknem 80 oldal terjedelmű a „Melléklet”, amely Mihalovich műjegyzékén túl a Mihalovich-művek előadásairól is számot ad, továbbá táblázatban közli a Mihalovich-művek hangversenynaptárát. Végül, de nem utolsósorban, szembesülünk a „Szakirodalommal”, vagyis mindazzal, amit forrásanyagként

Windhager felhasználta, miután felkutatott. Ez utóbbi megjegyzést a méltán kijáró elismerés indokolja: rendkívül kiterjedt és alapos kutatómunka eredményezheti csupán a megannyi lelőhelyen feltárt, néha szinte mellékesnek tűnő, ám az élet és életmű értő tárgyalásához azonban rendkívül hasznos adatokat.

Windhager Ákos munkája változatos olvasnivalót eredményezett, ezért a különböző érdeklődésű olvasók széles táborához szól. Érzékletesen jelenik meg a hosszú élet történelmi-társadalmi környezete, s benne a kulturális élet megannyi, gyakran egymást keresztező irányzata. Személyessé azáltal válik, hogy Mihalovich környezete olyan tablót formáz, ahol szakmai és baráti kapcsolatának jelentős alakjai közül sokuk neve (sőt, munkássága) máshonnan ismerősen cseng az olvasók számára. A kapcsolatok gazdag hálóját aligha lenne rekonstruálható fennmaradt (nagyrészt magán-) levelek nélkül. Ilyenkor eltűnődik a 21. század embere: az internetes kapcsolattartás dominanciája mennyi lehetőséget ad majdani későbbi kutatóknak hasonló vizsgálódásokhoz...

A 19. századi társadalom politikai és kulturális életének számos alakja villan fel – és izgalmas követni a nemzetközi pályatükröt. Az alkotónak előadóművészekkel való kapcsolata sohasem elhanyagolható egy-egy konkrét mű életét illetően (kiváltképp nagy apparátusra szánt kompozíciók esetében). Nyomon követhetjük a külföldön koncertező magyar művészek elkötelezett igyekezetét a magyar szerző műveinek népszerűsítéséért csakúgy, mint azokét a külföldiekét, akik magyarországi vendégszereplésük során ismerkedtek meg a szerzővel, illetve műveivel. Törekvések, amelyek eredménye korántsem kizárólag értékfüggő, hanem kiszolgáltató a kiszámítható és kiszámíthatatlan tényezők együtthatásának.

Windhager Ákos táblázatából kitűnik: koránt sincs könnyű helyzetben, aki Mihalovich zenéje iránt érdeklődik. Hogy feltétlenül érdemes e mostoha helyzetben változtatni, ahhoz kellő motivációt adhat azoknak a nagynevű muzikusoknak az egykori igyekezete, akik műsorra tűzték az életmű több kompozícióját.

A muzikus-olvasók számára rendkívül hasznosak Windhager műelemzései, még akkor is, ha – a fentiekből érthetően – ismeretlen művekkel foglalkoznak, s ugyanők a haszonélvezői a kottapéldáknak is, amelyek segítségével fogalmat alkothatunk Mihalovich dallamalkotó/témaformáló fantáziájáról. (A nyomda ördöge ezúttal sem pihent: több esetben sérült az ötvonalas szisztéma – főként a felső vonal hiánya hat zavaróan a pótvonalak olvasásakor.) Sajnos, néhány könnyen felfedezhető módosítójel-hiba előfordul a rövid idézetekben. Külön

öröm viszont, hogy jó olvasható kottamellékletek a partitúra-oldalak - muzsikuskok számára korántsem csupán illusztráló ábraként!

Windhager munkájának nagy erénye a korrekt tárgyilagosság. Nem kívánja retusálni Mihalovich portréját, így ki-ki maga értékelheti a zenei közéletben fontos szerepet játszó muzsikusk általános elveit és alkalmi döntéseit, véleményeit.

Ha valamit kifogásolunk e nagyformátumú, értékes munkában, az az áttekintést megkönnyítő táblázatok hiánya. Nem növelte volna jelentősen a terjedelmet, ugyanakkor a plasztikus szemléltetés megkönnyítené az olvasónak a gazdag ismeretanyagban való tájékozódást, esetenként az áttekintést, illetve a fontos adatok megjegyzését.

Az elismerésre méltó munkában kevés a sajtóhiba, pontatlanság. Viszont minden bizonnyal a műgond eredményezett „mókás” olvasnivalót: a Műjegyzékben a Riadó tétel Ünnepi fogadózene Őfelsége április Károly tiszteletére (337. oldal). Minden bizonnyal a bemutató-dátumok formátumának egységesítésekor (a hónap nevének kiírása római szám helyett) teljesítette mechanikusan az utasítást a program, IV. Károly esetében is...

Fittler Katalin